

Stefan Szelka (1924–2017)

plk Stefan Szelka

Źródło: CMJW

Stefan Szelka urodził się 23 grudnia 1924 r. w Niedośpielinie w powiecie radomszczańskim, w rodzinie małorolnego chłopa, kaprała Armii Polskiej we Francji gen. Józefa Hallera, uczestnika wojny polsko-bolszewickiej. W wieku 19 lat związał się ruchem oporu, wstępując do Batalionów Chłopskich (BCh) i przyjmując pseudonim „Rak”. Przysięgę złożył 23 grudnia 1943 r., w swoje urodziny, w mieszkaniu plut. Władysława Kubika „Krzaka”, dowódcy terenowego plutonu BCh.

„Gdy wracam myślami do tamtych czasów – wspominał S. Szelka – i przywołuję doświadczenia z przebytej drogi muszę stwierdzić, że świadomość moja i kolegów

nie była jeszcze całkowicie ukształtowana. Wówczas o przynależności młodych do danej organizacji nie decydowały poglądy polityczne, lecz chęć bycia konspiratorem, posiadanie tajemnic i broni, uczestnictwo w zbiórkach, szkoleniu oraz w akcjach zbrojnych”.

Początkowo działał w placówce terenowej (zajmując się głównie małym sabotażem), a od lipca do końca października 1944 r. służył w oddziale leśnym pod dowództwem ppor. Antoniego Roguły „Wiktora”. Gdy oddział znalazł się na zapleczu frontu, został rozwiązany, a konspiratorzy mieli odtąd działać w małych grupach, m.in. rozbijając żołnierzy Wehrmachtu i zdobywając broń. Po wyparciu Niemców przez Armię Czerwoną dokonał życiowego wyboru i w marcu 1945 r. wstąpił do powstającego polskiego wojska (tzw. Ludowego Wojska Polskiego) jako oficer polityczny. Działał również aktywnie w komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej, następnie w Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (PZPR), a także w Towarzystwie Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.

„Ja jako były partyzant, syn chłopcy posiadający podstawowe wykształcenie i umiejący obchodzić się z bronią, miałem możliwość służenia zawodowo w Milicji Obywatelskiej. Jednak tak się nie stało, bowiem mój kolega wyjechał do miasta Łodzi i tu przeczytał ogłoszenie o zgłaszaniu się kandydatów do szkoły oficerskiej. Powiadomił mnie o tym ogłoszeniu. Wiadomość o takiej możliwości została przyjęta przeze mnie pozytywnie. Pojechałem do m. Łodzi i 23 lutego 1945 r. ochotniczo przez RKU Łódź Miasto zostałem skierowany do Oficerskiej Szkoły Politycznej. Dziś po 66 latach nie żałuję swej decyzji”.

Przebieg jego służby wyglądał następująco: 4 października 1945 r. ukończył wspomnianą Oficerską Szkołę Polityczną, został mianowany chorążym i otrzymał przydział do 61. Pułku Piechoty 17. Dywizji Piechoty (DP) w Krakowie na stanowisko zastępcy dowódcy kompanii moździerzy 82 mm ds. politycznych. Następnie od 20 września 1945 do 25 kwietnia 1946 r. uczestniczył ze specjalną grupą operacyjną w walkach z Ukraińską Powstańczą Armią w południowo-wschodniej Polsce (jako zastępca dowódcy grupy ds. politycznych). Od maja 1946 do czerwca 1947 r. brał udział w kursie doskonalenia oficerów w Łodzi, gdzie uzupełniał wiedzę wojskową i wykształcenie ogólnokształcące. Kolejny przydział to 23. Pułk Artylerii Lekkiej 6. Pomorskiej DP w Bielsku, skierowany na szkolenie do Akademii Sztabu Generalnego w Rembertowie, by następnie działać w paramilitarnej organizacji dla młodzieży „Służba Polsce”, m.in. kierując jej 64. Brygadą podczas budowy Nowej Huty czy nadzorując wszystkie brygady tej formacji tam pracujące. Od jesieni 1953 do września 1957 r. studiował w Akademii Wojskowo-Politycznej (w trybie zaocznym, natomiast w 1967 r. uzyskał dyplom magistra historii). W roku 1957 ukończył Akademię i został skierowany na Śląsk Opolski, początkowo do 2. Warszawskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Jana Henryka Dąbrowskiego w Nysie (jako starszy instruktor w wydziale politycznym i sekretarz komitetu PZPR, a następnie jako zastępca dowódcy dywizji ds. politycznych). W roku 1966 został awansowany do stopnia pułkownika. W latach siedemdziesiątych XX w. związany był już z Opolem, gdyż od 1972 r. pełnił obowiązki zastępcy szefa Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego ds. politycznych (trzykrotnie był pełniącym obowiązki szefa, m.in. w czasie stanu wojennego, kiedy przejął również obowiązki dowódcy garnizonu). Służbę zawodową skończył w grudniu 1984 r.

W ruchu kombatanckim S. Szelka działał od 1946 r., należąc przede wszystkim do Związku Bojowników o Wolność i Demokrację (ZBoWiD), który współtworzył na Śląsku Opolskim, pełniąc w nim kierownicze funkcje na szczeblu powiatowym i wojewódzkim (jako wiceprezes). Po zmianach ustrojowych w 1990 r. ZBoWiD przekształcił się w Związek

Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych, a płk w st. spocz. S. Szelka został prezesem Opolskiego Zarządu Wojewódzkiego, jak również członkiem Zarządu Głównego tego stowarzyszenia. Te społeczne funkcje piastował przez 25 lat. Za swe największe osiągnięcie na niwie kombatanckiej – poza działaniami w zakresie opieki socjalnej dla kombatantów – uznawał przede wszystkim zbudowanie na Cmentarzu Komunalnym w Opolu-Półwsi kwatery dla kombatantów (w tym byłych żołnierzy zawodowych-kombatantów), uhonorowanych bojowymi odznaczeniami, w której nagrobki są jednakowe, oznaczone godłem państwowym. Wśród innych przykładów kombatanckiej aktywności można wymienić np. zaangażowanie w historyczną edukację młodzieży (za co otrzymał tytuł „Społecznik Roku Opolszczyzny” w 2016 r.), czy udział w Komisji Upowszechniania Polskich Tradycji Kombatanckich, przewodniczenie Wojewódzkiej Komisji ds. Klubów Oficerów Rezerwy przy Zarządzie Wojewódzkim Ligi Obrony Kraju w Opolu, której wiceprezesem był przez dwie kadencje. W latach osiemdziesiątych XX w. przez dwie kadencje był także radnym Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu, m.in. zasiadając w jej Prezydium.

Za udział w walkach w latach II wojny światowej, osiągnięcia w działalności zawodowej i społecznej uhonorowano go licznymi medalami, odznaczeniami i wyróżnieniami, m.in.: Krzyżem Komandorskim, Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych, Złotym i Srebrnym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Partyzanckim, Krzyżem Batalionów Chłopskich, Złotym i Srebrnym Medalem Opiekuna Miejsc Pamięci Narodowej oraz kilkudziesięcioma innymi.

Pułkownik S. Szelka od wielu lat współpracował z naszym Muzeum. Przede wszystkim współorganizował uroczystości rocznicowe, odbywające się w Miejscu Pamięci Narodowej w Łambinowicach.

Zmarł 7 października 2017 r. w Opolu, w wieku 93 lat. Został pochowany na Cmentarzu Komunalnym w Opolu-Półwsi w Alei Zasłużonych.

Piotr Stanek